

HELENA NYBLOM

Prinsen, som fick tystnaden att tala

Ur *En sagokrans* (1918)

Det var en gång en kung, som regerade över ett stort och mäktigt rike och över många skatter och härligheter.

Men han hade blott en son, som skulle ärva allt detta efter honom, och denne prins var så underlig. Han kunde icke tåla att höra människor tala.

När kungen förde honom med sig i rådet, eller när rikets ständer voro samlade, led den unge prinsen som en orm i en myrstack. Ju mera de talade och grälade omkring honom, dess värre blev han till mods, och han andades icke fritt, förrän kungen reste sig och han kunde följa honom och gå sin väg.

Vid hovet pratade ju också alla – mest nonsens – och prinsen blev röd och blek av ansträngning att höra därpå.

Värst var det dock, när någon talade till honom själv. Där stod en hovman och bugade och skrapade och gjorde sig så rar och utlade både länge och väl, vad han hade att säga, till dess prinsen lyfte sitt sorgsna ansikte mot honom och frågade:

»Varför säger ni egentligen allt det där?»

Varför? – Ja, det var inte gott att svara på. För det mesta fanns det verkligen ingen anledning därtill, men man måste ju prata.

Gjordes där upp planer för framtiden, saker, som man skulle företaga sig och utföra, hörde prinsen tyst därpå, och så slutade han oftast med att fråga: »Och se'n?»

»Och se'n? Se'n?» – Ja, sedan var där nya planer och nya saker att göra, och så frågade prinsen åter: »Och se'n?»

Nej, det var inte roligt, att umgås med den prinsen, och det fanns knappt en man i hela kungariket, som var så illa omtyckt som han.

Då han nu emellertid icke lyckades att få andra att upphöra att tala, slutade han att tala själv; – det var ju alltid något. Han talade mindre och mindre, och till sist sade han icke ett ord.

Då andra talade till honom, hörde han endast ett ögonblick därpå, men så lyfte han på ögonbrynen och sträckut handen, och det betydde: »Tyst! Slut!» och då teg man och gick.

Kungen försökte att bota sin son från denna underliga åkomma och förde honom omkring från det ena stället till det andra, till lustbarheter och allvarliga förrättningar, på resor och i krig, men det blev inte en smula bättre, snarare sämre.

Prinsen gick omkring som en levande staty, och såg stum på allt med sina sorgsna ögon.

Då hände det en sommarmorgon, att prinsen kom in till kungen och sade honom, att han helst ville resa långt bort. Här var han ingen till glädje och sig själv till plåga, och nu ville han färdas ensam ut i världen och försöka, om han kunde lära sig fördraga att höra människor tala.

Kungen, som alldeles hade uppgivit, att någonsin få se sin son som en vanlig människa, gav honom också lov att resa bort, men ensam fick han dock icke resa. Det passade sig icke för en prins.

Han fick i sitt följe fem svenner, åt vilka kungen gav de bästa hästarna i stallet, och en tidig sommarmorgon, då alla björkar doftade och alla lärkor sjöngo, red prinsen i spetsen för de fem unga riddarna ut över vindbron.

Han själv red främst på sin svarta häst. Han bar en svart rustning och hade visiret på sin hjälm nedfällt till tecken på, att han inte ville tala med världen omkring honom.

De fem unga riddarna redo på brokiga och vita hästar och buro rika dräkter och glimmande vapen.

Uppe i tornet stod kungen, och alla hovdamerna stucko ut huvudet genom gluggarna och sträckte halsen efter den bortridande.

»Gud ske lov», sade de, »nu rider tystnaden bort! Nu kan man få prata så mycket man behagar.»

Men ute på den långa, vita landsvägen mellan de höga rågåkrarna red prinsen fram på sin svarta häst med nedfällt visir, och långt bakom honom hans fem muntra svenner.

Oaktat han var ett långt stycken framför dem, hörde han dock trampet av deras hästar, och huru de sins emellan samtalade och skrattade.

Det plågade honom förskräckligt, och då han kommit en mil från slottet, vände han sin häst, sträckte ut handen och sade:

»Fyra kan vara nog! Den femte ride hem!»

Och så måste en av riddarna vända sin häst och rida tillbaka till slottet.

Nu hörde prinsen endast trampet av fyra hästar och de fyra riddarnas samtal, som blivit mycket saktare, men det var

honom dock allt för mycket, och då han kom till nästa milstolpe, vände han sig igen och sade:

»Tre kan vara nog! Den fjärde ride hem!»

Så gick det för var mil till dess slutligen endast en riddare, stum som en skugga, red långt bakom honom. Men då de hade kommit till den femte milstolpen, kunde prinsen icke uthärda längre. Han tänkte beständigt på denne ende, som red bakom och följde honom som en skugga, och han vände sig på sin häst, sträckte ut handen och sade:

»Farväl! Vänd hem! Jag rider ensam!»

Då måste även den femte riddaren vända tillbaka hem, och prinsen fortsatte ensam.

Så kom han till en stor flod, som skummade vid sidan av vägen. Den brusade och larmade, vältade sig i små vattenfall ned över stenarna och förde timmer och trädstammar med sig.

»Det var ett vedervärdigt buller», tänkte prinsen. »Det låter, som när de gräla i rikets ständer», och han sträckte ut handen och ropade: »Tyst! Slut!» Men det brydde sig floden icke det ringaste om. Den stormade och brusade vidare med vilt larm.

Då vände prinsen sin häst och red in på en stor, grön äng. Där flöt en liten klar bäck med sorlande böljor, som plaskade och susade, där prinsen red fram.

»Å, vilket prat! Vilket prat!» tänkte prinsen! »Det låter alldeles som när hovdamerna sitta och knyppla och viska och sladdra under tiden.» Och han sträckte ut sin hand och ropade: »Slut! Tyst!» Men det bara skrattade bäcken åt.

Den fortfor att sorla och skvalpa, och prinsen tyckte, att han hörde, huru alla hovdamerna skrattade bakom hans rygg.

Det plågade och retade honom så, att han sporrade sin häst och red tvärs över den stora gröna ängen bort emot en skog, som han såg på andra sidan. Ju närmare han kom denna skog, dess högre tycktes honom träden, och då han var helt nära, såg han, huru skogen sträckte sig tät som en mur åt alla sidor.

Han red sakta omkring för att finna en väg eller stig, som ledde dit, men han fann ingen. Först stodo träden sida vid sida som bålverk kring en fästning, och under dem var ett nästan ogenomträngligt snår av buskar. Hägg och hagtorn och björnbär och långa, taggiga gröna rankor vävde sig så tätt tillsammans, att ingen häst kunde rida dit in.

Då steg prinsen av hästen, gav den ett slag och sade:

»Spring hem, min gode gångare. Jag vandrar helst allena!»

Och så böjde han sig ned och började bryta sig in i skogen.

Det var ingen lätt sak, ty buskarna slingrade sina grenar om hans hals och armar, och det långa gräset snärjde sig kring hans ben, och fastän han var klädd i järn med nedfällt visir, var det honom nästan omöjligt, att tränga igenom all denna mjukhet, som vältrade över honom.

Men äntligen var han igenom skogens skans och stod inne under de höga träden.

Det led mot solnedgången, och genom de raka, höga stammarna trängde långa, röda solstrålar på tvären in under de dunkla kronorna.

Först tyckte prinsen, att där var dödstyst, men så hörde han huru en sakta, ihållande susning ständigt gick genom skogens kronor. Det lät nästan som havet, när det brusar på avstånd.

»Det slutar väl!» tänkte prinsen. »Det plågar mig!» Men det upphörde icke.

Beständigt ljud samma dämpade, sorgsna susning som en lång klagan i furutopparna.

Då gick prinsen djupare in i skogen.

Allt efter som han kom längre in, avtogo furuträden och lövträden började; då blev susningen svagare och dog slutligen bort.

Plötsligt stod prinsen vid en öppen liten plats djupt inne i skogen. Marken var betäckt med kort, grönt gräs, och alldeles genomvävd av gula blommor, vilka lyste som guld i solnedgången.

Hela platsen var omringad av täta lövträd och buskar, men mitt på den stodo tre lindar i full blom. Deras kronor voro sammanflätade i en tät massa löv, och deras långa grenar släpade ända ned på gräset som breda solfjädrar. Miljoner lindblommor hängde i gulgröna klasar från toppen till rötterna, och under de långa grenarna kunde man sitta som under tak.

Vid sidan av lindarna stodo höga rosenbuskar med ljusröda blommor likt två pelare framför ingången till denna gröna boning.

Inte en fågel sjöng, inte en insekt surrade, inte det minsta djur rörde sig i gräset.

Solen var så långt nere, att endast en purpurfärgad glans simmade över allt.

Innan den sista strålen slocknade, sjönk prinsen ned på gräset under lindarna och suckade:

»Här bor Tystnaden. Här vill jag sova.»

Och här sov prinsen djupt och gott, som han icke hade sovit på många år i sin silkessäng på slottet. Han sov utan att röra sig, utan att drömma.

Då han vaknade nästa morgon, kunde han först inte riktigt förstå, var han var, men då det blev klart för honom, reste han sig och såg sig omkring. Allt var lika tyst som kvällen förut. Uppe genom det gröna, orörliga lövet såg han en djupblå himmel, genomträngd av solljuset. Icke en sky gled över den, icke en vindfläkt rörde sig. Det enda, som gav något ljud ifrån sig, var hans egna steg eller hans rörelser, när han kom att snudda vid grenarna, och då for han tillsammans, som om ett hårt buller hade sårat hans öra. Ljudlösa hängde de långa lindgrenarna, tusentals blommade alla de vilda rosorna, ljudlösa lyste de tusentals gula blommorna i gräset. Prinsen andades djupt och länge.

»Här är mig gott att vara!» tänkte han.

Han försökte röra sig så litet som möjligt för att icke störa den tystnad, som omgav honom, och i tre dagar och tre nätter var han glad.

Men den fjärde morgonen började han bliva orolig.

Visserligen var allting omkring honom fortfarande lika tyst, men det föreföll honom, som om han lyssnade efter något.

»Vad lyssnar jag efter?» tänkte han. »Här finns bestämt någon, som jag lyssnar efter!»

»Jag förstår», tänkte han åter. »Här bor Tystnaden! Men var finns hon?» – Och så började han att leta efter Tystnaden.

Han tittade bakom vartenda träd, han böjde var enda buske åt sidan, men han kunde inte finna henne.

Han började till och med ropa:

»Tystnad, var är du?»

Men Tystnaden svarade endast med tystnad.

Då blev prinsen bedrövad.

Han hade ingen ro, varken natt eller dag. Han kände beständigt, att Tystnaden gömde sig i närheten av honom, och innan han kunde finna henne, var hans hjärta icke tyst. Det slog med oroliga, smärtsamma slag. Han letade vid stjärnljus, i månskenet och i solljuset; han letade så länge, att han gick sig dödstrött, men han kunde inte finna henne. Hon gömde sig så väl.

Men en middag, då solen stod högt på himmelen, och allt omkring uppsögs av ljus, hände det, att prinsen, nästan utan att tänka därpå, böjde två buskar åt sidan för att tränga djupare in i skogen, och se! – Där satt Tystnaden hopkrupen under kvistarna.

Hon satt på det gröna gräset och bar en klädning av grön sammet, invävd med solstrålar. Hon höll sina fina, vita händer sammanknäppta om sina knän, och från de långa ärmarna föllo spetsar av spindelväv, invädda med glittrande daggdroppar, ned över hennes fingrar. På huvudet bar hon en liten mössa av skuggor och solljus, och där under såg hennes vita ansikte upp emot honom.

Hennes ögon voro blåvioletta som violer, men pupillerna voro så stora, att de sågo ut, som om de voro svarta.

Hon såg med dessa ögon upp på prinsen, utan att blinka, utan att andas. Hon satt så stilla, som om hon varit död, och dock hade prinsen aldrig sett något så levande som hon.

»O! sitter du här, du allra sötaste och gömmer dig!» sade prinsen så sakta han kunde, men han tyckte själv, att hans stämman ljöd som en åska.

Hon svarade icke ett ord.

Hon rörde sig icke. Hon andades icke. Hennes mun såg ut som om den log, men det gjorde den beständigt. Så förblev hon sittande dödsstill och såg på honom med sina levande ögon. Och prinsen lät de gröna grenarna åter slå tillsammans över hennes huvud.

Nu kunde han vara lugn. Nu visste han, var Tystnaden satt.

Så snart han vaknade om morgonen, uppsökte han henne. Många gånger om dagen gick han till henne, och innan solen gick ner, sade han henne god natt.

Hon satt alltid orörlig på samma ställe, med händerna knäppta kring knäna, med huvudet litet bakåtböjt, och såg upp på honom, ljudlöst, med sina levande ögon.

»Nu är jag lycklig!» tänkte prinsen, »nu vet jag var Tystnaden bor.»

Men han var icke lugn. Han grubblade ständigt över, vad Tystnaden månne tänka på.

När han länge hade stått och sett på henne, frågade han ibland:

»Vad tänker du på, du sötaste?»

Men hon svarade icke. Hon varken andades eller blinkade. Då blev prinsen bedrövad.

Han såg på hennes ögon, att ingen i världen hade sådana tankar som hon. Men o! vad tänkte hon på? Och mer och mer blev det hans önskan att kunna få Tystnaden att tala.

Han kunde inte längre sova om nätterna. Han låg vaken och såg på stjärnorna. De voro också så hemlighetsfulla och så vackra, men intet var dock så vackert som Tystnaden.

»Om hon bara ville tala!»

Och prinsens hjärta blev mera och mera sjukt. Han kände, att han icke skulle kunna leva länge, om han icke kunde få Tystnaden att tala.

Han bad henne så milt, han grät och han suckade, han led både natt och dag och gick som en osalig ande fram och tillbaka, fram och tillbaka mellan skogens träd.

Men hon satt tyst, tyst, – tyst, vit och orörlig med sitt underliga leende och sina violblå, levande ögon. Prinsen kunde icke alls sova, och en natt steg han upp långt innan dagen grydde, gick in i det daggiga gräset och böjde grenarna åt sidan, där Tystnaden satt.

»Du älskade! Du enda!» sade han. »Jag vill säga dig farväl, ty nu dör jag. Livet är mig allt för tungt, och jag kan icke bära det. Förr, då alla människor talade, kunde jag icke finna ro. Jag red ut i världen för att finna dig, du ljuva Tystnad. Men nu, då jag funnit dig, måste jag höra dig tala. Säg mig blott en enda gång, vad du sitter och tänker på!»

Runt omkring låg natten över träd och buskar. Dimmorna svävade djupt nere över ängarna, och morgonstjärnan stod på himmelen.

Prinsen grät, och hans tårar föllo som tunga dagdroppar ned på Tystnadens vita ansikte.

Då lyfte hon sakta sina armar, slog dem kring prinsens hals och drog hans huvud ned till sig, – och så viskade hon i hans öra så sakta, så sakta. – – –

Ja, vad hon sade, det har prinsen aldrig talat om!

Men han blev så glad, att han bröt ut i ett högt skrik. Det ljud som en smattrande trumpetfanfar och klingade så starkt, att solen for upp ur havet med en hel kaskad av strålar och trodde, att det var morgon.

Och då solen var uppe, vaknade alla fåglar och började sjunga, och alla bäckar började sorla, och alla grenar och kvistar susa, och det blev ett liv och ett jubel utan ände.

Prinsen hade låtit grenarna slå tillsammans över Tystnadens huvud. Han bröt sig ut genom skogen, och på den gröna ängen kom hans trogna häst honom gnäggande till mötes.

Då svingade sig prinsen i sadeln, slog upp sitt visir och flög bort som på vingar, över åkrar och ängar, förbi bäckar och floder, hem till sin faders borg.

Konungen stod i fönstret med handen under kinden.

Han tänkte på sin son, som nog aldrig mera skulle komma tillbaka; – och se! Där kom han ridande med uppslaget visir, svingande sin hand till hälsning.

Det var den härligaste sommarmorgon, och kungen gick honom till mötes på vindbron.

Aldrig hade kungen sett sin sons ansikte lysa så lyckligt.

»Nu, min far», sade prinsen. »Nu skall jag börja leva, ty nu vet jag, vad tystnaden tänker på!»